

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ С. М. ВОЛКОВА
«Інституалізовані соціокультурні системи: регіональна
специфіка та динаміка» / С. М. Волков. — К. : Інститут
культурології НАМ України, 2010. — 248 с.**

Вступ людства до інформаційної цивілізації різко підвищує статус і роль освіченої та висококультурної людини, творчої особистості як у виробничих, так і в невиробничих сферах. Тому цілком обґрунтована значна увага, яка приділяється людині, її культурі й освіті, розвиткові творчих здібностей, створенню необхідних для цього умов, гуманізації всього способу життя. Саме тому процеси гуманізації й гуманітаризації — основні фундаментальні показники, які сприяють підвищенню якості освіти. Звідси прагнення суспільства створити таку систему освіти й таку її структуру, які здатні постійно відстежувати й допомагати молоді здобувати новітні наукові знання, що базуються на таких фундаментальних якостях. Ідеться, перш за все, не про забезпечення здобуття всіх знань, приріст і відновлення яких відбуваються такими темпами, які при всьому бажанні людини не можуть бути нею прийнятні, а про акцентування уваги на освоєнні й осмисленні найістотніших, широких, сталих і тривалий час актуальних знань, що є основою цивілізаційної культурологічної картини світу в добу глобалізації.

На сучасному етапі розбудови інформаційного суспільства в Україні інституалізовані освітні системи з їх регіональним розмаїттям є важливим інструментом забезпечення соціальної гармонії, культурного розвитку й економічного прогресу континууму. Вивчення їх складових та внутрішніх сутностей надає можливість прогнозувати соціокультурні зміни, результати державотворчої діяльності, визначати культурну політику держави.

Автор книги обґрунтовано стверджує, що, аналізуючи гуманістичну етику, розглядаючи людину як найвищу цінність суспільства, освітня система в Україні за головну мету ставить забезпечення духовного, професійного й інтелектуального розвитку особистості. В монографії показано, що особлива роль у державотворчих процесах, що відбуваються в Україні в кінці ХХ на початку ХХІ ст., належить системі культурно-мистецької освіти як специфічної освітньої галузі, яка одночасно є і системою цілеспрямованого формування культури людини, і результатом соціокультурної діяльності суспільства.

Функціонування системи мистецької освіти пов'язується з діяльністю мистецьких навчальних закладів, саме через які

реалізуються актуальні завдання збереження духовного багатства нації, формується естетична культура особистості, її здатність сприйняття, розуміння й оцінки прекрасного.

У виданні доведено, що за останнє століття в Україні створено цілісну систему культурно-мистецьких навчальних закладів, в яких відбувається становлення культурно-мистецької еліти нації, формуються нові покоління творчої інтелігенції, здатної зберегти і примножити культурні надбання держави. Поява цієї книги викликана необхідністю ознайомлення широкої культурної громадськості з унікальністю і своєрідністю вітчизняної системи підготовки мистецьких кадрів та її здатністю до самовдосконалення в нових соціокультурних умовах ХХІ ст. Дослідження обґрунтовано розкриває основні етапи становлення і розвитку мистецьких навчальних закладів, відстежує еволюційні процеси переходу від аматорства до професійної художньо-творчої діяльності. Однак головним його результатом є фіксація сучасного науково-творчого та навчально-методичного потенціалу мистецької освіти в Україні.

У роботі здійснено об'єктивний опис та вивчення існуючого феномену системи мистецької освіти. У контенті цілісної української культури надається теоретичне осмислення мистецької світи як феноменологічного явища, яке відзначається високим рівнем складності за своїм устроєм та поліфункціональністю, органічно пов'язане з творчою діяльністю, та як такого, що постійно взаємодіє із соціальним середовищем. Ця монографія дозволяє доповнити формування системного погляду на мистецьку освіту, презентує її як складну взаємодію і цілісну єдність матеріальної та духовної форм культуротворчості, синкретично об'єднаних художньою діяльністю. Видання дозволяє створити об'єктивне уявлення про мистецьку реальність, її цілісне осмислення, створює можливості для реконструкції певного ідеального стану культури.

Таким чином, у монографії узагальнено матеріал про навчальні заклади культури і мистецтва, які утворили цілісну систему культурно-мистецької освіти в Україні наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Через документальні матеріали з архівних джерел і офіційних видань висвітлено етапи становлення та функціонування системи підготовки кадрів культури і мистецтва в Україні, виявлено регіональну специфіку цієї системи й особливості її соціокультурної динаміки впродовж усього періоду існування. У виданні містяться копії архівних документів, а також портрети і фото осіб, чия творча діяльність репрезентує традиції та здобутки мистецької освіти в Україні.

Загалом монографія С. М. Волкова «Інституалізовані соціокультурні системи: регіональна специфіка та динаміка» є завершеною науково-дослідницькою роботою, яка представляє інтерес для фахівців у галузі культури, музичного образотворчого, театрального й інших мистецтв, педагогіки, історії науки та освіти, студентів навчальних закладів мистецтва і культури, для всіх, хто цікавиться питаннями організації культурно-мистецької освіти.

Ректор Харківської академії культури,
доктор історичних наук, професор

В. М. Шейко

Надійшла до редколегії 09.11.2011 р.